

4. §. A gyámpénztárba letett kötelezvények jelen szabályrendeletiről hivatkozással az árszázekei elnök és jegyző által kiállított bélyegmentes nyugtára a keblő pénztárból kiadandók és az árszázekek a felhajtás iránti intézkedés megtétele végett előterjesztendők.

5. §. Azok, kik tartozásait nem tudják kész pénzben lefizetni és az összesített gyámpénztárnak adósai kívánják lenni, ha jelen szabályrendelet életbélétől kezdve két hó alatt jelentkeznek és törvényszerű biztosítékok tudnak adni: az összesített gyámpénztár adósai közé felveendőek az ezen pénztárról szabályrendeletnek szem előtt tartása mellett.

III. fejezet.

A berecki gyámpénztárról.

6. §. A felosztott berecki árvabizottmány által kezelt és még be nem fizetett pénzek felhajtása iránt a szükséges intézkedések megteendőek.

7. §. Jelen szabályrendelet belügyminiszteri jóváhagyás és kihirdetés után hatályba lép, végrehajtása iránt pedig ahányszor és árszázekei elnök intézkedik.

A gyámhatóságilag kiszabott bírságpénzek kezeléséről.

1. §. A gyámhatóságok (árszázek és felsőbb foku gyámhatóságok) a gyámokat és gondnokokat valamint egyéb feleket is az 1877. évi XX. tc. 53, 97, 128, 279. és 281. §§-ai alapján pénzbírság fizetésén marasztalhatják el.

2. §. A pénzbírság a gyámlott vagy gondnokokra nézve illetékes község javára esik és vagyonlatlan árvák tartására és kiképzetésére fordítandó. (1877. XX. t. c. 192. §.)

3. §. A bírságpénzek megállapítását tárgyzó gyámhatósági határozat jogerőre emelkedése után annak főlvetelére az illetékes szolgabírói hivatal más árszázekek területén az illetékes árszázek) kerestetik meg. (1877. XX. t. c. 191. §.)

A szolgabírói hivatal köteles a bírságpénz összegét a közadók kezeléséről szóló 1876. XV. t. c. 52—63. §§-ai értelmében végrehajtás után felvételre és az árszázeki megkeresés tárgya, kelte és számára hivatkozva az árszázekhez beküldeni.

4. §. Az árszázek a bírságpénz átvételéről a beküldő hatóságot, azon felet, kitől a pénzbírság felvételre, értesíti és a pénzt egyuttal a gyámpénztárba átküldi kezelés végett. A bírságpénzeknek az idefogatott „Nyilvánartási napló” községenként leendő nyilvánartása az árszázeki nyilvánartással megbízott tisztviselő által teljesítettik.

5. §. A gyámpénztár a hozzá beküldött bírságpénzt naplóba iktatja és azt az egyes községek nevére szóló külön-külön betéti könyvek mellett a háromszéki takarékpénztárba beteszi.

6. §. A gyámpénztár minden év január hava 15-ig a hozzá azelőtti évben befolyt gyámhatósági bírságpénzekről — azokat is ide értve, melyek az év folytán kiutaltattak — a mellékelt minta szerinti „Számadást” készít két példányban és azokat az árszázekhez beterjeszti.

7. §. Az árszázek a számadást számvevősege által megvizsgálattja és a jóváhagyott számadás alapján megkeresi az illető községi képviselő testületet, hogy a község véleménye meghallgatása után tgyen ajánlatot azon vagyonlatlan árvákról, kiknek tartása és neveltetésére községely igénybe vétele vált szükségessé.

A számadás egyik példánya a betéti könyvekkel együtt a gyámpénztárhoz visszaküldetik és a második példány többi mellékletekkel együtt a gyámpénztárhoz visszaküldetik és az irattárba tettetik.

(Vége következik.)

VIDÉKI ÉLET.

Brassó, 1879. február 3.

Tekintetes szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy pár sorból álló közleményem számára becses lapja kábszájain egy kis helyet kérjek.

Emberi természetemben rejlik azon sajátság, hogy az öröm édesebb, a szomorúság elviselhetőbb rám nézve, ha mások is velem éreznek. Nekem pedig örömöm van s én annál inkább sietek azt nyilvánosság elé hozni, mivel az kizárólag nem csak ez enyém, hanem a „brassói magyar polgári köré” is egyszersmind.

Igen, a „brassói magyar polgári kör”, mely 5 évvel ezelőtt több nemes lelkű polgár önzetlen közreműködése folytán nyert életet, folyó hó 1-én tartá meg szokott rendes táncvigalmát a helyi Redout helyiségében szép számú közönség részvétele mellett.

Nem célok részletekbe bocsátkozni, e helyett teljes megelégedéssel, elismeréssel kell szólanom azon általános derült, jó hangulatról, mely táncvigalmunk egész folyama alatt észlelhető volt s mely még az idősebb polgárokat is magával ragadta. A jelen voltak, mintha egy anyának édes gyermekei s egymást igazán szerető testvérek lettek volna, oly fesztellenül, megelégedetten, az illem szabályain belül maradvá mulattak, hogy gyönyörűség volt nézni. Itt még árnyéka sem volt feltalálható azon kasztbetegségnek, mely más ilyenmő mulatságok kebelében mindjárt magára vonja a vizsgáló figyelmét. Szóval mindnyájan jól, otthonosan éreztük magunkat s ha valami fájt, az nem volt, nem le-

hetett más, mint az, hogy nem legalább három éjszaka füződött egymásba. S ilyen öszinte egymáshoz való ragaszkodást szemlélni, ily barátságos körben résztvenni, a közös érdekek, közös boldogság előbbrevitelre céljából, vajmi édes és megörvendeztető arra nézve, ki különösen Brassóban, egy élet-erős polgári egyesület létezésétől nagy és nemes dolgokat feleltéze.

En szivemből kívánom, hogy e bálban észlelt jó hangulat s egyetértés hassa át a „magyar polgári kör” minden egyes tagját, uralkodjék egyleti életében a békés egyetértés, legyen működése oly összhangzó, mint a milyen harmonikus volt a bálkoszoru s ekkor a „brassói magyar polgári köré” élni fog, mert élni tud, élni akar.

Egy jelenvolt.

Az „agyonhallgatott cikk” válaszirójának.

Mikor a t. szerkesztő ur becses magánlevelében arra figyelmeztetett engem, hogy az igazságot a satyra álarcá alatt kimondani nem mindig tanácsos s kifogásolta gunyorom irmodoromat, akkor még nem tudtam, mire célozt szives észrevételeivel. Most már tudom. Maga kárán tanult az ember; én is megtanultam, hogy a sorok között olvasni nem mindenki lehet s hogy vannak emberek, akik csak olvasni tudnak s gondolkozni nem. — Ezért történt, hogy „2-1” engem nem értett meg. Igaz hogy én sem értem őt mindenütt, hanem ez mindkettőnk közös hibája.

Lehet, ha a t. szerkesztő ur itt-ott ki nem hagy cikkemből, talán észrevette volna „2-1” ur, hogy én nem vagyok a tanítóknak ellensége, hanem olyan jó barátja, aki még a gáncskodás háladatlan mesterségében is javokat akarja.

De térjünk a dologra.

Először is a végén kezdem, ott tudniillik, hol „2-1” ur bevezette észrevételét. Azt tanácsolja nekem, hogy „olyan cikket” helyett írjak inkább valami korszerű kérdéssről s akkor többet szolgáltam a népnevelés ügyének. Amint fentebb is mondtam, nagyot hibáztam, hogy „olyan cikket” írtam, de ha a „2-1” másnémi cikket elolvasta volna, a miket hébe-korba közrebocsátottam, elmondhatom, hogy többet tudna s inkább méltán volna a népnevelés terén egy régi gárdából való tanító, bár csupán vallástánító munkásságát.

Megírtam azt a cikket, mert magam is úgy vélekedtem, hogy a tanítótestületnek joga van egyegy, rá nézve nem kedvező s talán igazságtalan intézkedések ellen apellálni. Megírtam a cikket, — mert én úgy fogtam fel egy tanítótestület hivatását, hogy annak önmagáért tennie kell akkor, midn mások hallgatnak. S hogy e téren akár mi, akár a központi választmány, de valamelyikünk hibás, az napnál világosabb. És mikor én ezt adatokkal kimutattam, akkor előáll egy ember, ki magát tanítónak nevezi és összehord annyí silányságot, hogy utóljára is nem azt kell restelnem, hogy azt a választ én kaptam, — hanem hogy azt egy tanító írta.

Azonban mégis felvilágosítom őt arról, ha lehet, hogy én nem követeltem a tanítótestület hatáskörébe nem tartozó dolgot. Én nem állítottam azt, hogy „a miniszter felelőssége kell vonnia a gyűlésnek”, — csupán annyit mondték, hogy mégis csak különös dolog az, ha mindjárt egy miniszter-től jön is, hogy mikor a törvény világosan megszabja a tanító élethosszig való választását, ugyanakkor állítsuk a képezdeből oklevéllel kijött tanító „próbaévre” s nem is egy, hanem hár om évig s tegyük függővé annak állandóságát egy — a szakértelemben kétes megbízhatóságu iskolaszék ítéletétől. Ha ez nem sérlem a tanítókra nézve, ám lássák. Én úgy találok, hogy az s hogy az én ellenfelem „2-1” ur nem látott benne semmi jogtalanságot, az megint csak felfogás dolga. Alig hiszem azonban, hogy akadjon még egy tanító Háromszéken, ki ellenem e tárgyban fel vegye vele együtt a tollat. Nekünk tehát nem kellett volna „felelősségre vonni” a minisztert, csupán egy felirat formájában erélyesen kijelenteni, hogy a tanító egyetemére nézve sérlemnek találjuk a kérdéses miniszteri intézkedést. Erre joga van akárciknek. Ha a tanítók maguk nem teszik, akkor honnan várják hát a kezdeményezést?

Szintén ilyen alapon s ezért kellett volna az iskolaszékek viszonyát a tanítókhöz is tárgyalás alá venni s ha, — a mint nagy okosan elmondja „2-1” — „későn ébredtünk erre”, akkor is ki a hibás? Vajjon nem a központi választmány, hova ugyancsak e lapok útján még a nyár elején fel volt dobva a kérdés. Az a központi választmány, „melynek évi működését most megítélni korai” — egy k. rek esztendő lejártá alatt nem tett semmit. Epen semmit. Nem volt semmi összefüggésben a járáskörökkel, nem figyelte meg a szaklapok útján szelhető „korszerű kérdéseket”, nem intézkedett sehol semmiben s így egy esztendő lefolyása után ennyi sok semmittevés mellett talán még sem „korai” kimondanunk felette az ítéletet.

A tanító fizetések ki nem szolgáltatásába épen egy tanítónak nem szabad belenyugodnia. Hol történt az egy állami hivatalnoknál, hogy félszenteségit fizetést ne kapott volna? Hát csupán a tanító volna az általános állami törvények alól kivonva? Szabad-e előfordulni azon esetnek, hogy a tanító fizetést ne kapjon? Bizony, aki „ilyen cik-

ket ír” s ebbe birkatürellemmel belenyugszik, az megérdemelne, hogy ujjal mutogassanak reá.

Nem polemizálok többet. Sokkal gyermekesebb argumentumokat használt „2-1” ellenem, minthogy érdemes volna a hosszas válaszolásra. Ha egy tanító magáért a tanítóságrt csak ennyit tud írni, ha csak így tud gondolkozni, akkor sokkal jobb, ha másnak enged át a tért, maga pedig hozzáfog komolyan feladata tanulmányozásához s ott hallgat, a hol értelmesebb emberek beszélnek s igyekezni fog megérteni is azt, a mit az értelmes emberek jóakarattal neki mondanak.

Egy tanító.

Egy indítvány.

A helybeli községi iskolaszék egyik tagja az alább közöltindítványt beküldötté lapunkhoz közlés végett a következő sorok mellett:

„Tisztelt szerkesztő ur!

Az idefogatott indítványt mai napon az iskolaszékhez beadtam s miután ez egy pár nap alatt tárgyalás alá vétetik, nagyon leköteleznie, ha a t. szerkesztő ur, kinek e felett igazán tapasztalattal kell bírnia, nézetét elmondania.

S miután ezen indítványt minél behatóbban szeretném tárgyalni, igen szívesen venném annak becses lapjában leendő szöszierinti közlését, — hogy az érdekelt tagok tanulmányozhassák s előlegesen ismerkedhessenek meg vele.

Maradtam a tek. szerkesztő urnak stb.”

A kérésnek engedve, tért nyitunk az indítványunk, annyival is inkább, mivel előlegesen nekünk is alkalmunk nyílik pár szóban megtenni rá észrevételeinket.

Az indítvány így hangzik:

„Tapasztalván, hogy a nótanító-képezdek általában szervezetlenül fogva nem állanak a szorosabb értelemben vett tudományosság színvonalán, s így az onnan kikerült tanítónő-jelöltek egy tanító képzettségének megfelelő kvalifikálást nem nyernek;

tapasztalván, hogy különösen a kolozsvári nótanító képző intézetbe az érdekek közössége, magasabb protekcziók folytán oly növendékek vétettek fel, kik minden előkészültség nélkül, minden előleges iskolai képzés hiányában csupán egy pár havi oktatás után alig mutatnak fel egy gyenge elemi osztályosnak megfelelő készütséget, míg az ily felvételi vizsgálatok alkalmával a felső, vagy polgári leányiskolát végzett növendékek teljesen mellőzöttek az olyan előkészületlenek mellett;

tapasztalván, hogy a női praeparandiából kikerült tanítónők a gyenge szervezet és hiányos tudománykör mellett azon kedvezményben is részesülnek, hogy érdemük felett klasszifikálnak s így tapasztalat szerint egy I. osztályal (elégséges) végzett férfitanító készütséget tekintében össze sem lehet egy kitűnővel végzett nótanítóval hasonlítani, oly által áll ez utóbbi a férfitanítóképezdeből kijött jelöltnék;

tapasztalván, hogy egy tanításbeli sikert, az előadás módort stb., mint általában a tudományos önképezést illetőleg jóval felülmúlja a közepes minősített tanító is a kitűnően végzett tanítónót;

indítványozom, miszerint

mondja ki a tek. iskolaszék, hogy
1) mindaddig, míg a tanítóképezdeknek jelenleg divó visszavétel a nevelésügy hátrányára oly botrányos módon üzetik, hogy a polgári, vagy felső leányiskolát végzett növendékek a felvételnél mellőzésben részesülnek a semmi készütséget fel nem mutatók előtt, — addig az iskolaszék nem tekint a tanítóképezdeket hivatásuknak megfelelő intézeteknek.

2) Mondja ki az iskolaszék, hogy mindaddig, míg a kolozsvári nótanító képezde a gyenge tehetségeket is kitűnő és jeles osztályattal kvalifikálva, a tájékozást ránk nézve lehetetlenné teszi, addig a nótanítókat rendes tanszékekre alkalmazni nem kívánja, hanem számukra csakis a segéd-és szaktanítói állomásokat tartja fenn ezután.

A mi nézetünk ezen indítványra mindenek előtt az, hogy az iskolaszék mondhat ugyan véleményt s elvi tekintetben jöhet is bizonyos megállapodásokra a szóban levő indítványt illetőleg, de mindaddig, míg az államtervények egy intézmény fennállását érvényben tartják, egyes testületek nem ignorálhatják azokat. Így a kolozsvári nótanító képezde is, bár sok kifogás forrá, a törvény általa alatt áll s mint ilyennek, joga van belátása szerint kvalifikálni és klasszifikálni a növendékeket, az iskolaszéknek pedig kötelességük a képezde által kibocsátott s felsőbb megerősítésben részesült mindennemű minősítványt érvényes okmányok gyanánt fogadni.

Az iskolaszék tehát itt nem határozhat, csupán véleményét mondhat s míg a törvény úgy rendelkezik, hogy rendes tanító lehet minden tanító és tanítónő, a ki oklevéllel bír, addig az iskolaszék külön törvényeket nem alkothatnak s nem szabhatják meg, hogy a tanítónő csak segéd, — vagy szaktanítói állomást foglalhasson el náluk.